

Høring - forslag til forskrift til ny opplæringslov og ny forskrift til privatskoleloven

Creo – forbundet for kunst og kultur er Norges største fagforbund og interesseorganisasjon for yrkesutøvere og studenter innen kunst- og kulturfeltet. Creos medlemmer arbeider innenfor alle deler av kulturlivet; Noen er artister eller musikere i det frie feltet, noen er utøvende musikere i et ensemble, i en kirke eller i et orkester.

Noen er pedagoger eller underviser i musikk eller andre kunsthøgskolefag i grunnskolen, på videregående skoler, i private og kommunale kulturskoler, ved en høyskole eller et universitet. Noen er låtskrivere eller komponister eller begge deler. Noen danser ballett eller moderne dans, noen jobber med lyd og lys eller gjør andre ting «bak scenen» og noen er scenografer, kostymedesignere eller musikkterapeuter.

Vi mener at de estetiske fagene har for liten plass i det norske utdanningsløpet. Vi mener at alle elever må få anledning til å utvikle sine kreative evner med kompetente lærere og tilstrekkelige tidsressurser. Undervisningen i estetiske fag må derfor styrkes, men det må også settes søkelys på de estetiske fagenes instrumentelle overføringsverdier, og på hvordan estetiske undervisningsmetoder styrker opplæringen og inkluderingen i alle fag i opplæringen.

Om kompetansekrav i grunnskolen:

Creo vil at barn og unge skal møte en helhetlig skolehverdag og et mangfold av kulturaktiviteter i sitt oppvekstmiljø, vi vil at barn og unge skal møte ulike kunstarter som grunnlag for egen dannelse og at skolen skal gi rom for elevenes skaperkraft.

For oss er det en selvfølge at den som skal være lærer i et fag må ha inngående kompetanse i dette faget. Og som utallige forskningsrapporter viser så er lærerens kompetanse en av de viktigste – om ikke den viktigste – innsatsfaktoren for å kunne gi god læring og høyt læringsutbytte.

Vi var derfor enige i, og glade for, at det ble innført kompetansekrav for å kunne undervise i alle fag på ungdomsskolen. Dette er et ypperlig grep som helt klart vil øke kvaliteten i undervisningen. Men vi vil hevde at de samme kravene til kompetanse må gjøres gjeldende for alle fag i ungdomsskolen, og selvfølgelig også da for de praktiske og estetiske fagene.

Og vi vil meget sterkt advare departementet mot å videreføre ordningen med forskjellige kompetansekrav for forskjellige fag. En sortering av fagene i viktige og mindre viktige fag er uheldig, og vil ikke gi de nødvendige signalene om at fag og fagkompetanse er prioritert. Vi trenger en skole der kompetanse og kunnskap settes så høyt som mulig. Dette gjør vi ikke ved å skape A- og B-fag.

Vi vil derfor anbefale at det skal være et krav om 60 studiepoeng for å undervise på alle fag på ungdomstrinnet.

Creo vil sterkt anbefale at det innføres kompetanse krav i alle fag, også for årstrinnene første til syvende. Dersom elevene ikke får relevant og kompetent undervisning i alle fag i barneskolen, vil de ikke få det grunnlaget de trenger for å kunne nyttiggjøre seg kompetent undervisning på forventet nivå på ungdomstrinnet.

Som blant annet professor Anne Bamford har vist i sin rapport om kunst og kultur i norsk skole så har vi "hausset opp PISA-undersøkelsene som den eneste sannhet. Rangeringen brukes som argument for å kutte i kunst- og kulturfag i skolen. Faglærere forsvinner, kompetansen blir borte. Å gi åtteåringer en lærer som ikke kan synge og som aldri har danset et eneste trinn, er skandaløst" ¹

Bamfords observasjoner og kritikk bør få konsekvenser for hvordan vi prioriterer i norsk skolepolitikk. Vi bør ha mer, ikke mindre kultur i skolen. Ikke bare av kjærlighet og omsorg for elevene og kulturen, men for å forbedre resultatene. All forskning sier at læringseffekten blir svekket hvis kunst- og kulturdimensjonen forsvinner fra undervisningen. Kultur er ikke bare kos, det er et særs godt pedagogisk verktøy.

Vi vil derfor gå inn for at det innføres et kompetansekrav om 30 studiepoeng for å undervise i alle fag på trinnene en til syv.

Til § 12-4 Krav om relevant kompetanse i undervisningsfaga for 1. til 7. trinn

Vi ønsker at denne paragrafen endres til: *Kommunen skal sørge for at dei som er tilsette i lærarstilling, og som skal undervise på 1. til 7. trinn, har minst 30 studiepoeng som er relevante for faget.*

Til § 12-6 Krav om relevant kompetanse i undervisningsfaga for 8. til 10. trinn

Vi ønsker at denne paragrafen endres til: *Kommunen skal sørge for at dei som er tilsette i lærarstilling, og som skal undervise på 8. til 10. trinn, har minst 60 studiepoeng som er relevante for faget.*

Kravet gjeld ikkje for valfaga, utdanningsval og arbeidslivsfag.

Om MDD-linjene:

MDD-linjene har et høyere timeantall enn studiespesialiserende og dermed også høyere krav til elevene. Det er derfor er en stor fordel for eleven at de har forhåndskunnskap innen MDD-fagene før de starter på VGS.

Mange av MDD-linjene opplever også stor oversøkning, og siden det er knapphet på studieplasser bør myndighetene legge til rette for at disse i størst mulig grad går til elevene som har forutsetninger og motivasjon til å gjennomføre hele studieløpet.

MDD-utdanningen på VGS skal være for elever som ønsker å heve sin kompetanse utover det lovpålagte tilbudet kommunene kan tilby gjennom kulturskolen. Tilleggs poeng fra ferdighetsprøver underbygger skillet mellom VGS som utdanning med læreplaner og kompetansemål, og kulturskole som frivillig fritidsaktivitet.

¹ Bamford, Anne: «Arts and Cultural Education in Norway», Bodø, 2022.

MDD-utdanningen på VGS skal klargjøre elever høyere studier i musikk, dans og teater, til andre utdanninger innen kulturarbeid og til å ta ledende roller i det frivillige kulturfeltet. Fagfeltet har lang tradisjon for ferdighetsprøver i som inntakskrav til utdanning, og det er det gode grunner til.

Til § 4-6 Inntak til einskilde utdanningsprogram

Fylkeskommunen kan fastsette at opp til 50 prosent av plassene på vidaregåande trinn 1 på utdanningsprogramma musikk, dans og drama og idrettsfag skal tildelast på grunnlag av dokumentasjon av ferdighet eller eventuell inntaksprøve, i tillegg til poeng. Det same gjeld ved inntak til utdanningsprogram som er særskilt tilrettelagt for å gjennomførast i kombinasjon med toppidrett.

Creo mener at dette avsnittet kan stå som foreslått. Creo legger vekt på at fordelingen på 50% i tildelingen av studieplassene mellom elever som viser særlig gode ferdigheter i musikk, dans og drama og elever som får inntak basert på grunnskolepoeng fungerer godt med dagens ordning. Det er helt riktig at mange av elevene som går på MDD-linjene er talentfulle, men MDD-linjene er ikke primært et talentprogram. MDD-linjene tilbyr en bred allmenndannende utdanning, med fordypning i musikk, dans, drama. Etter avsluttet opplæring velger mange videre utdanning og karrierer innenfor scenekunstheltet, mens en vel så stor andel velger helt andre yrker som lærer, sykepleier, ingeniør m.m. Creo legger også vekt på at det er ønskelig med mangfold blant elevene som starter på utdanningsprogrammet.

Til § 9-30 Talet på eksamenar på studieførebuande utdanningsprogram

Bokstav b) På utdanningsprogram for musikk, dans og drama skal elevane trekkjast ut til to eksamenar, og ein munnleg-praktisk eksamen innanfor sitt eige programområde.

Creo har et sterkt ønske om at praksisen med en obligatorisk, kjent eksamen for det utøvende faget i hvert programområde (musikk, dans eller drama) skal fortsette. En obligatorisk kjent eksamen i det utøvende programfaget gir elevene et konkret mål i opplæringsløpet, og er svært viktig for motivasjon og utvikling i faget. I den foreslåtte teksten kan det se ut som om programfaget elevene skal ha eksamen i skal trekkes og ikke vil være kjent. Det bryter med etablerte tradisjoner, som for eksempel at alle elevene på musikklinja skal ha eksamen i sitt hovedinstrument (og tilsvarende for dans og drama).

Til § 9-32 Førebuingsdel

Førebuingsdelen er ein del av opplæringa og skal førebu elevane og privatistane på utfordringar dei kan møte på eksamen. Det som skal vurderast, er den kompetansen elevane og privatistane viser på eksamensdagen. Det går fram av læreplanen i kvart fag om det skal vere førebuingsdel på eksamen. Ved munnleg eller munnleg-praktisk eksamen varer ein førebuingsdel i 24 timar. Ved skriftleg eksamen kan ein førebuingsdel vare frå 24 til 48 timar. Dei som er ansvarlege for å utarbeide eksamen, fastset kor lenge ein eventuell førebuingsdel skal vare innanfor denne ramma.

Creo anbefaler på det aller sterkeste at dette avsnittet endres slik: (...) Ved munnleg eller munnleg-praktisk eksamen varer ein førebuingsdel i 48 timar. (...) Vi er svært forundret over over at timetallet til forberedelsesdelen på muntlig eller muntlig-praktisk eksamen igjen er endret til 24 timer i forslag til forskrift til ny opplæringslov. Dette er en gammel sak hvor fagmiljøene i Norge alltid har uttrykt og tydelig kommunisert at muntlig og muntlig-praktisk eksamen i programfagene på musikk, dans og drama skal ha 48 timers forberedelse. Opplevelsen er at man hadde fått gjennomslag for dette synet

hos utdanningsmyndighetene, og m. og m.-p. eksamener har gått med 48 timers forberedelse. Creo undrer seg om det kan dreie seg om en misforståelse eller redigeringsfeil fra forslagsforfatterne.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in blue ink that reads "Hans Ole Rian".

Hans Ole Rian
Forbundsleder
Creo – forbundet for kunst og kultur